

Mikrogrammatik

Från alfa till Antigone

Staffan Edmar

Mikrogrammatik. Substantiv, adjektiv och pronomen

Solders, Grekisk skolgrammatik (S), Blomqvist-Jastrup, Grekisk grammatik (BJ)

1 Bestämda artikeln. Första och andra deklinationerna,

jfr S 17, 18, 19, 21, 23 (adj.) och 26 (adj.); BJ 51, 54, 62, 64, 99 (adj.)

Best. art.	2:a dekl. <i>häst</i> (M)	Best. art.	1:a dekl. <i>seger dörr</i> (F)	Best. art.	2:a dekl. <i>träd</i> (N)
ὁ	ἵππ-ος	ἡ	νίκη θύρα	τ-ὸ	δένδρ-ον
τ-οῦ	ἵππ-ου	τ-ῆς	νίκης θύρας	τ-οῦ	δένδρ-ου
τ-ῶ	ἵππ-ω	τ-ῆ	νίκη θύρα	τ-ῶ	δένδρ-ω
τ-ὸν	ἵππ-ον	τ-ῆν	νίκην θύραν	τ-ὸ	δένδρ-ον
οἱ	ἵππ-οι	αἱ	νίκαι	τ-ᾶ	δένδρ-α
τ-ῶν	ἵππ-ων	τ-ῶν	νικῶν	τ-ῶν	δένδρ-ων
τ-οῖς	ἵππ-οις	τ-αῖς	νίκαις	τ-οῖς	δένδρ-οις
τ-οὺς	ἵππ-ους	τ-ᾶς	νίκας	τ-ᾶ	δένδρ-α

Observera 1: **θάλαττα, θαλάττης, θαλάττη, θάλατταν** (kort **a** i nom. o. ack.)

Observera 2: Inom ramen för 1:a deklinationen finns substantiv som har genus maskulinum och följande böjningsmönster: i singularis **ὁ πολίτης**, (jfr ἵππο-ος), **τοῦ πολίτου**, (jfr ἵππ-ου), **τῶ πολίτη**, **τὸν πολίτην** 'medborgaren', i pluralis **οἱ πολῖται**, **τῶν πολιτῶν**, **τοῖς πολίταις**, **τοὺς πολίτας**.

2 Tredje deklinationen (exkl. sigmastammar och stammar på

ι/diftong), jfr S 29, 31, 34, 36 samt 33:1 (pres. part.) och 35 (adj.);

BJ 71, 72, 74, 76, 78, 80 samt 99-101 (adj.) och 104:2 (pres. part.).

<i>lejon</i> (M)	<i>natt</i> (F)	<i>mun</i> (N)
λέων	νύξ	στόμα
λέοντ-ος	νυκτ-ός	στόματ-ος
λέοντ-ι	νυκτ-ί	στόματ-ι
λέοντ-α	νύκτ-α	στόμα
λέοντ-ες	νύκτ-ες	στόματ-α
λεόντ-ων	νυκτ-ῶν	στομάτ-ων
λέου-σι	νυξί	στόμα-σι
λέοντ-ας	νύκτ-ας	στόματ-α

3 Tredje deklinationen: **πᾶς** 'hel, varje, allt, alla', jfr S 32, BJ 104:1

πᾶς	πᾶσ-α	πᾶν	πάντ-ες	πᾶσ-αι	πάντ-α
παντ-ός	πάσ-ης	παντ-ός	πάντ-ων	πασ-ῶν	πάντ-ων
παντ-ί	πάσ-η	παντ-ί	πᾶ-σι	πάσ-αις	πᾶ-σι
πάντ-α	πᾶσ-αν	πᾶν	πάντ-ας	πάσ-ας	πάντ-α

4 Tredje deklinationens stammar på σ och på ι/diftong,
jfr S 37, 40 och 42 samt 38 (adj.); BJ 82, 88 och 92 samt 106 (adj.)

<i>blomma</i> (N)	<i>tydlig</i> (Adjektiv MFN)	<i>stad</i> (F)	<i>konung</i> (M)
ἄνθος	σαφής, -ής, -ές	πόλις	βασιλεύς
ἄνθους*	σαφοῦς	πόλεως*	βασιλέως*
ἄνθει	σαφεῖ	πόλει	βασιλεῖ
ἄνθος	σαφή, -ή, -ές	πόλιν	βασιλέα
ἄνθη	σαφεῖς, -εῖς, -ή	πόλεις	βασιλεῖς
ἄνθων	σαφῶν	πόλεων	βασιλέων
ἄνθεσι	σαφέσι	πόλεσι	βασιλεύσι
ἄνθη	σαφεῖς, -εῖς, -ή	πόλεις	βασιλέας

*urspr. ἀνθεσ-ος

*urspr. πολη-ος * urspr. βασιλη-ος

5 Komparation av adjektiv och adverb, S 46, 47 och 48; BJ 110, 111 och 113

πικρ-ός	πικρ-ό-τερ-ος	πικρ-ό-τατ-ος	bitter, bittrare, bittrast
καλ-ός	καλλ-ίων, -ιον	κάλλ-ιστ-ος	skön, skönare, skönast
πολ-ύς	πλείων, πλείον	πλείστος	mycket, mera, mest
πικρ-ῶς	πικρ-ό-τερ-ον	πικρ-ό-τατ-α	bittert, bittrare, bittrast

6 Personliga pronomen, m.m., jfr S 50, BJ 116

OBS! Som personligt pronomen i 3:e person **nominativ** ('han, hon, den, det; de') använder grekiskan olika pronomen, t.ex. ὅδε, ἥδε, τόδε 'denne, denna, detta'.

(1:a pers. sing.)	(2:a pers. sing.)	(3:e pers. sing.)		
ἐγώ <i>jag</i>	σύ	[ὅδε]	[ἥδε]	[τόδε]
μου <i>min</i>	σου <i>din</i>	αὐτ-οῦ <i>hans</i>	αὐτ-ῆς <i>hennes</i>	αὐτ-οῦ <i>dess</i>
μοι <i>mig</i>	σοι <i>dig</i>	αὐτ-ῶ <i>honom</i>	αὐτ-ῆ <i>henne</i>	αὐτ-ῶ <i>den, det</i>
με <i>mig</i>	σε <i>dig</i>	αὐτ-όν <i>honom</i>	αὐτ-ήν <i>henne</i>	αὐτ-ό <i>den, det</i>
(1:a pers. plur.)	(2:a pers. plur.)	(3:e pers. plur.)		
ἡμεῖς <i>vi</i>	ὕμεῖς <i>ni</i>	[οἶδε]	[αἶδε]	τ[άδε]
ἡμῶν <i>vår</i>	ὕμῶν <i>er</i>	αὐτ-ῶν <i>deras</i>	αὐτ-ῶν <i>deras</i>	αὐτ-ῶν <i>deras</i>
ἡμῖν <i>oss</i>	ὕμῖν <i>er</i>	αὐτ-οῖς <i>dem</i>	αὐτ-αῖς <i>dem</i>	αὐτ-οῖς <i>dem</i>
ἡμᾶς <i>oss</i>	ὕμᾶς <i>er</i>	αὐτ-οὺς <i>dem</i>	αὐτ-άς <i>dem</i>	αὐτ-ά <i>dem</i>

Nominativerna αὐτός, -ή, -ό betyder ensamma eller före bestämd artikel 'själv' men efter bestämd artikel '(den) samme': ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό.

7 Relativa pronomen, jfr S 54, BJ 121

I nominativ heter **relativa pronomen** i singularis ὅς, ἥ, ὅ, i pluralis οἷ, αἷ, ἅ och böjs i övrigt som αὐτός ovan. Alla former har accent och i genitiv och dativ singularis och pluralis är denna cirkumflex, dvs. gen. οὗ, ἧς, οὖ, etc.

Mikrogrammatik. Verb

Solders, Grekisk skolgrammatik (S), Blomqvist-Jastrup, Grekisk grammatik (BJ)

8 Presens och futurum, jfr S 63, BJ 144, 170

Aktivum	Medium-passivum
λύ-ω jag löser	λύ-ομαι jag löser (mig)/jag löses
λύ-εις du löser	λύ-η du löser (dig)/du löses
λύ-ει han/hon/den/det löser	λύ-εται han etc. löser (sig)/löses
λύ-ομεν vi löser	λυ-όμεθα vi löser (oss)/vi löses
λύ-ετε ni löser	λύ-εσθε ni löser (er)/ni löses
λύ-ουσι(ν) de löser	λύ-ονται de löser (sig)/de löses

Presens infinitiv aktivum heter λύ-ειν 'att lösa'.

Presens infinitiv medium-passivum heter λύ-εσθαι 'att lösa (sig), lösas'.

Futurum bildas med tillägg av -σ- till stammen: λύσ-ω jag ska lösa etc.

Presens konjunktiv aktivum heter λύ-ω, -ης, -η, -ωμεν, -ητε, -ωσιν

Presens konjunktiv medium-passivum heter bl.a. λύ-ωμαι, -ηται, -ωνται

Presens optativ aktivum heter λύ-οιμι, -οις, -οι, -οιμεν, -οιτε, -οιεν

Presens optativ medium-passivum heter λυ-οίμην, λύ-οιτο, λύ-οιντο

9 Imperfekt och tematisk aorist, indikativ akt., jfr S 63, 76; BJ 184

Imperfekt: augment + presensstam φευγ- 'vara stadd på flykt'	Aorist: augment + aoriststam φυγ- 'ta till flykten'
ἔ-φευγ-ον jag var stadd på flykt	ἔ-φυγ-ον jag tog till flykten
ἔ-φευγ-εις du var stadd på flykt	ἔ-φυγ-εις du tog till flykten
ἔ-φευγ-ε han. var stadd på flykt	ἔ-φυγ-ε han tog till flykten
ἔ-φεύγ-ομεν vi var stadda på flykt	ἔ-φύγ-ομεν vi tog till flykten
ἔ-φεύγ-ετε ni var stadda på flykt	ἔ-φύγ-ετε ni tog till flykten
ἔ-φευγ-ον de var stadda på flykt	ἔ-φυγ-ον de tog till flykten

Den tematiska aoristens infinitiv aktivum heter **φυγ-εῖν** 'att ta till flykten'

10 Sigmatisk aorist, aktivum och medium, jfr S 75:1, BJ 179

Aktivum	Medium
ἔ-λυ-σ-α jag löste	ἔ-λυ-σ-άμην jag löste (mig)
ἔ-λυ-σ-ας du löste	ἔλυ-σ-ω du löste (dig)
ἔ-λυ-σ-ε han/hon/den/det löste	ἔλυ-σ-ατο han etc. löste (sig)
ἔ-λύ-σ-α-μεν vi löste	ἔλυ-σ-άμεθα vi löste (oss)
ἔ-λύ-σ-α-τε ni löste	ἔλυ-σ-ασθε ni löste (er)
ἔ-λυ-σ-α-ν de löste	ἔλυ-σ-αντο de löste (sig)

Aorist infinitiv aktivum heter λύ-σ-αι 'att lösa' (aoristisk aspekt).

Aorist infinitiv medium heter λύ-σ-ασθαι 'att lösa (sig)' (aoristisk aspekt)

Aorist konjunktiv aktivum heter λύ-σ-ω, -ης, -η, -ωμεν, -ητε, -ωσιν

Aorist konjunktiv medium heter bl.a. λύ-σ-ωμαι, -ηται, -ωνται

Aorist optativ aktivum heter λύ-σ-αιμι, -αις, -αι, -αιμεν, -αιτε, -αιεν

Aorist optativ medium heter bl.a. λυ-σ-αίμην, λύ-σ-αιτο, λύ-σ-αιντο

11 Aorist passivum. Perfekt aktivum, jfr S 80 b, 82, 83 och 84; BJ 195, 204

Aorist passivum	Perfekt aktivum
ἔ-λύ-θην jag löstes	λέ-λυ-κα jag har löst
ἔ-λύ-θης du löstes	λέ-λυ-κας du har löst
ἔ-λύ-θη han/hon/den/det löstes	λέ-λυ-κε han etc. har löst
ἔ-λύ-θημεν vi löstes	λε-λύ-καμεν vi har löst
ἔ-λύ-θητε ni löstes	λέ-λύ-κατε ni har löst
ἔ-λύ-θησαν de löstes	λέ-λύ-κασι v de har löst

Aorist infinitiv passivum heter λυθῆ-ναι 'att lösas' (aoristisk aspekt).

Aorist particip passivum heter λυθείς, λυθείσα, λυθέν 'en som har lösts'

Perfekt infinitiv aktivum heter λελυ-κέναι

Perfekt particip aktivum heter λελυ-κώς, λελυ-κυῖα, λελυ-κός

12 Particip bl.a. på -ντ (typverb λύω), S 33: 1, 3 och 4 samt 30:3; BJ 104

Presens och futurum particip, jfr punkterna 3 λέων och 1 θάλαττα			
<i>Futurum particip bildas med tillägg av -σ- till stammen</i>			
λύ-ων	λύ-ουσ-α	λύ-ον	<i>pres. part. aktivum:</i> 'lösande, som löser'
λύ-οντ-ος	λυ-ούσ-ης	λύ-οντ-ος	
λυ-όμενος	λυ-ομένη	λυ-όμενον	<i>pres. part. med. pass.:</i> 'som löser (sig), som löses'
λυ-ομένου	λυ-ομένης	λυ-ομένου	

Sigmatisk aorist particip, 'havande löst, efter att ha löst', jfr πᾶς			
λύ-σ-α-ς	λύ-σ-ασ-α	λύ-σ-αν	<i>aktivum</i>
λύ-σ-αντ-ος	λυ-σ-άσ-ης	λύ-σ-αντ-ος	
λυ-σ-άμενος	λυ-σ-αμένη	λυ-σ-άμενον	<i>medium</i>

Aorist passivum particip, 'löst, efter att ha blivit löst, en som lösts'			
λυ-θείς	λυ-θείσ-α	λυ-θέ-ν	<i>passivum</i>
λυ-θέ-ντ-ος	λυ-θείσ-ης	λυ-θέ-ντ-ος	

Perfekt particip, 'havande löst, efter att ha löst'			
λε-λυ-κ-ώς	λε-λυ-κ-υῖ-α	λε-λυ-κ-ός	<i>aktivum</i>
λε-λυ-κ-ότ-ος	λε-λυ-κ-υῖ-ας	λε-λυ-κ-ότ-ος	

13 Presens och imperfekt av μι-verbena εἶναι 'att vara' resp. τιθέναι 'att ställa, att lägga', jfr S 72:1 och 69:2; BJ 151 och 156

εἶμί jag är	ἦν jag var	τί-θη-μι jag ställer	ἔ-τί-θην jag ställde
εἶ du är	ἦσθα du var	τί-θη-ς du ställer	ἔ-τί-θεις du ställde
ἐστί han är	ἦν han var	τί-θη-σι han ställer	ἔ-τί-θει han ställde
ἐσμέν vi är	ἦμεν vi var	τί-θε-μεν vi ställer	ἔ-τί-θεμεν vi ställde
ἐστέ ni är	ἦτε ni var	τί-θε-τε ni ställer	ἔ-τί-θετε ni ställde
εἰσὶ de är	ἦσαν de var	τι-θέ-ασι de ställer	ἔ-τί-θεσαν de ställde

Futurum 3:e person singularis av εἶναι heter ἔσται.